

افغانستان

بشري حقونه او په وسله واله جگړه کې د ملکي وگړو ساتنه

ځانگړی راپور

د سر پل ولایت د میرزاوولنگ پر کلي بریدونه: ۳- ۵ اگست ۲۰۱۷

په افغانستان کې د ملگرو ملتونو مرستندويه پلاوی

کابل ، افغانستان

اگست ۲۰۱۷

د يوناما د بشري حقونو د خانگې ځانگړې راپور: د ميرزاوونگ پر کلي بريدونه ، ۳-۵ اگست ۲۰۱۷

پر لومړي مخ انځور: © مجيب خان / افغان مولتي مهديا.

د ميرزاوونگ د وژنو د قربانيانو د جنازې او خواخوږۍ مراسم چې د ۲۰۱۷ کال د اگست پر ۱۶ د سرپل په ښار کې تر سره شول.

د يوناما د بشري حقونو د خانگې خانگړۍ راپور: د ميرزاوونک پر کلي بريدونه ، ۳-۵ اگست ۲۰۱۷

لړ لیک

- عمومي کتنه
- ماموریت
- متودولوژي
- حقوقي چوکات
- تلفات
- د میرزاوونګ پر کلي د بریدونو په اړه موندنې
- له برید څخه د خوندي کسانو وژنه
- د بې ځایه شویو ټولنو لپاره د بشر پالنې مرستې او د قربانیانو لپاره د خسارې د جبران ورکول
- د بشري حقونو نورې سرغړونې
- د طالبانو او هغو محلي جنګیالیو تر منځ چې ځانونه داعش معرفي کوي همکاري
- پایلې
- سپارښتنې

عمومي کتنه

د ۲۰۱۷ کال د اګست پر ۳، دولت ضد عناصرو او هغو ځایي جنګیالیو چې ځانونه داعش غړي معرفي کوي ، د سر پل په صیاد ولسوالۍ کې د میرزاوونګ پر کلي برید وکړ چېرې چې جګړې د اګست تر ۵ دوام وموند. نوموړی کلی چې ”د صیاد د دروازې“ په نوم مشهور دی ، د یوې اوږدې درې په تل کې پروت دی. د دغه کلی جنوبي دروازه د ګاونډي فاریاب پولو ته نږدې او د صیاد د ولسوالۍ له اداري مرکز سره په ۲۰ کیلو متري کې پرته ده. د صیاد د ولسوالۍ د اداري مرکز شاوخوا زیاتره سیمې له یوه کال څخه د زیاتي مودې راهیسې د دولت ضد عناصرو تر کنترول لاندې وې.

د میرزاوونګ زیاتره اوسېدونکي د هزاره قوم څخه دي چې ډېری یې شیعه مسلمانان دي. په وروستیو کلونو کې د کلي یو شمیر نارینه اوسېدونکي د حکومت پلوه ملیشو او د سیمه ییزو پولیسو په ډول په جګړه کې برخه درلوده او د دولت ضد عناصرو په وړاندې له خپل کلي په دفاع بوخت وو. اوسېدونکو یوناما ته راپور ورکړی چې دوي د دولت ضد عناصرو له طرفه ګواښنې تر لاسه کولې خو د دوي په وړاندې خپل مقاومت ودروي. دوي یاد تهدیدونه له ځایي دولتي چارواکو سره شریک کړي وو ، خو چارواکو هغوي دې ته تشویق کړی و چې دغه راز تهدیدونو ته ”غاره کې نه ږدي“. ځایي چارواکي ادعا کوي چې دوي د کابل حکومت ته د تقویتی ځواکونو د نه لېږدلو په صورت کې ، پر صیاد ولسوالۍ د حملې د احتمال او پر ملکي وګړو د منفي اغیزو په تړاو خبر ورکړی و. طالبانو په څرګند ډول ویلی و چې پر میرزاوونګ برید د دغه کلي د اوسېدونکو د دوامداره مقاومت او د افغان حکومت سره د هغوي د خواخوږي په انګیزه تر سره شوی و.

د یوناما لومړنۍ موندنې په ډاګه کوي چې د ۲۰۱۷ کال د اګست د ۳ او ۵ نېټې تر منځ ، د ځایي سرچینو په حواله ، هغو دولت ضد عناصر چې د سر پل ولایت او ګاونډ ولایتونو څخه وو د میرزاوونګ د برید پر مهال د ملکي کسانو او له جګړې لویډلي کسانو په شمول کم تر کمه ۳۶ کسان وژلي دي. په دغو کې د یوې اتلس کسيزې ډلې چې ملکي او دولت پلوه کسان په کې شامل وو ، عمدي وژنه شامله ده چا چې د کلي د شمال څخه د تېښتې هڅه کوله او د دولت ضد عناصرو له خوا ودرول شول او یوه نږدې موقعیت ته انتقال او وروسته ووژل شول. د یوې ښځې په ګډون ، نور کسان د راپور سره سم هغه وخت ووژل شول چې کله دوي د کلي له نورو برخو څخه د تېښتې هڅه کوله.

دغه راز وژنې چې د ګڼو اعتباري سرچینو له خوا تایید شوي دي لکه څرنګه چې ښکاري چې په عمدي توګه یې ملکيان او هغه کسان په نښه کړي دي چې له جګړې څخه لویډلي وو او د مقابل لوري په ولکې کې وو ، د بشرپالنې له نړیوال قانون څخه سرغړونه ده او ممکن په جنګي جرمونو کې وشمیرل شي. په لومړۍ قضیه کې (د تېښتې په حال ملکي کسان) برید ممکن د بشرپالنې د نړیوال قانون د توپیر د اصل څخه سرغړونه وګڼل شي ، کوم چې په جدي توګه د ملکيانو او ملکي شیانو په وړاندې مستقیم بریدونه منع کوي. په دوهمه قضیه کې برید (د هغو کسانو وژنه څوک چې د یو مخالف لورې په ولکه کې دي) ، شاید قتل وګڼل شي پرته له دې چې دوي ملکيان دي او یا په مستقیم ډول په جګړې کې برخه اخلي (ملیشه) او یا په شخړه کې له ښکېلو خواوو څخه وي.

د طالبانو له بیان سره په توپیر کوم چې ادعا کوي چې هغه ۲۸ کسان چې دوي وژلي دولت پلوه جنګیالي وو چې د جګړې پر مهال وژل شوي وو ، هغه معلومات او راپورونه چې د یوناما له خوا بیا کتل شوي دي ، ښيي چې په میرزاوونګ کې اکثریت وژل شوي کسان ملکي او هغه کسان وو چې له جګړې لویډلي وو او هغه مهال ووژل شول چې کله جګړه دریدلې وه. یوناما داسې معلومات نه دی تر لاسه کړي چې ثابت کړي چې په کلي باندې برید فرقه ییز یا نژادي انګیزه درلودله ، د ملکي کسانو او د جګړې څخه د لویډلو کسانو د وژنې د فرقه ییز ابعادو ادعاوې د صلاحیت لرونکو چارواکو له خوا لایاتو څېړنو ته اړتیا لري. دغه ډول وحشیانه عمل د هغو بریدونو او بیانونو د نمونو سره اړخ لګوي چې ځانونه داعش معرفي کوي او چا چې د دغې پېښې په شمول ، په

افغانستان او نورو ځایونو کې د شیعه ټولني د غړو د عمدي وژني مسؤليت منلی دی.^۱ یوناما ټینګار کوي چې د ملکيانو او د جګړې څخه د د لویدلي کسانو وژنه په پوځي لحاظ په هېڅ ډول د توجیه وړ نه ده.

دولت ضد عناصرو د وژل شویو کسانو جسدونه د یوې ورځې څخه د زیاتي مودې لپاره په یو شمیر موقعیتونو کې پرېښودل او د نږدې لسو کسانو یوې ډلې ته یې لارښوونه وکړه چې جسدونه خاورو ته وسپاري. د یوناما سره د مرکې پر مهال ، د دغو کسانو له جملې څخه یوه کس راپور ورکړ چې د دغو جسدونو له جملې څخه ځینې یې په داسې حالت کې وو ، چې د بنورولو وړ نه وو ، او جسدونه په خاورو ککړ وو او د میرزاوونګ په دره کې د نږدې لسو ورځو لپاره په دوو ډله ییزو قبرونو کې پرېښودل شوي وو. افغان امنیتي ځواکونو د اګست په ۱۴ نېټه د کلي کنترول بیا تر لاسه کړ او د یوې ورځې وروسته جسدونه له خاورو راوایستل شول او د سر پل ښار ته یووړل شول.

ماموریت

د ملګرو ملتونو د امنیت شورا د (2017) 2344 پرېکړه لیک سره سم صلاحیت لري : ” چې د ملکيانو وضعیت وڅاري ، د هغوي د ساتنې لپاره هڅې همغږې کړي ، [...] حساب ورکونې ته وده ورکړي ، او د افغانستان د اساسي قانون او د هغو نړیوالو میثاقونو چې افغانستان یې غړیتوب لري ، د ټولو بنسټیزو ازادي ګانو او بشري حقونو د حکمونو په بشپړ پلې کولو کې مرسته وکړي ، “ یوناما د میرزاوونګ پر کلي د بریدونو په اړه خپلې حقیقت موندنې تر سره کړې. دغه راپور د یوناما موندنې رانغاړي او د دغه ماموریت د پر مخ بیولو په موخه یو لړ سپارښتنې هم وړاندې کوي.

میتودولوژي

د اګست له ۵ ، تر ۱۶ ، یوناما د میرزاوونګ د برید په اړه حقیقت موندنې تر سره کړې. د دغه راپور د معلوماتو لومړنۍ سرچینې هغه لومړی لاس راپورونه دي چې د یوناما د بشري حقونو ټیم ته په سرپل ښار او صیاد ولسوالۍ کې پنجشنبه د اګست پر ۱۰ ، د حقیقت موندنې د ماموریت پر مهال برابر شوي. یوناما د یو شمېر عیني شاهدانو په ګډون ، د میرزاوونګ د کلي له ۴۰ بې ځایه شوو اشخاصو سره مرکې کړې ، او د ولسوالۍ او ولایت په کچو یې له دولتي او امنیتي چارواکو سره کتلې. یوناما دغه راز لږ تر لږه ۲۵ مرکې د میرزاوونګ د بې ځایه شوو اشخاصو ، امنیتي چارواکو او دولتي مسؤلینو سره عمدتاً د ټیلیفون له لارې تر سره کړې. زیاتره ټیلیفوني مرکې له ځایي مشرانو او هغو اشخاصو سره وې چې له دغه کلي سره یې کورنۍ یا رسمي اړیکې درلودې. د مرکه شویو اشخاص عمرونه له اتو تر ۹۰ کلونو پورې وو ، او په دې کې د نارینه او ښځینه تناسب هم په پام کې نیول شوی و.

یوناما د حقیقت موندنې په ټولو پړاوونو کې په ملي او ځایي کچه د افغانستان د بشري حقونو له خپلواک کمېسیون سره سلامشورې تر سره کړې. رسنۍ او نور راپورونه د پوښتنو د جوړولو لپاره د یوه بنسټ په څېر کارول شوي خو پر هغوي د معلوماتو د سرچینې په څېر تکیه نه ده شوې. سپورمکیز انځورونه د جغرافیایي شننې لپاره کارول شوي. یوناما له ۳۶ وژل شویو قربانیانو د هر یوه هویت او وضعیت د تثبیت لپاره له ګڼ شمیر سرچینو سره اړیکه نیولې ، او هر شخص یې په وسله واله جګړه کې د ګډون یا نه ګډون له مخې تحلیل کړی. یوناما دغه راز خپلې موندنې د روغتون د هغو جسدونو له سوانحو سره پرتله کړې چې د اګست پر ۱۵ د سر پل ښار ته وړل شوي وو. هغه کسان چې وژنه یا ټپي کېدنه یې تثبیت شوې کوم چې په زیات احتمال د دولت پلوه جنګیالیو یا افغان سیمه ییزو پولیسو غړي نه وو ، او سرچینو په پر له پسې ډول ملکيان شمیرل (ښځینه ، تنګي ماشومان او له ۶۰ کلونو

^۱ په لاندې بریښنایي پته د لاسرسي وړه ده: https://twitter.com/Terror_Monitor/status/897176678438289408

پورته عمر نارینه ، ملکيان گنل کېده. یوناما دغه راز هغه نارینه چې عمرونه یې د ۱۸ - ۵۵ کلونو تر منځ وو ، هغه وخت د ملکيانو په کتګوري کې وشميرل چې ګڼ شمير خپلواکو سرچينو يې ملکي وضعیت تایید کړ.

یوناما د خپلې ټاکلې میتودولوژي^۲ له مخې کومه چې د درې ډوله خپلواکو سرچينو غوښتنه کوي ، ونه کړای شوه د ځېنو نارینه ملکي وضعیت تایید کړي. نو له دې سره سم ، دغه راپور د ملکي تلفاتو وروستنی او تایید شوي شميري نه وړاندې کوي.^۳ بشپړ کره توب ته د رسېدو لپاره له ټولو هڅو سره سره ، بیا هم یوناما د دې ادعا نه کوي چې په دغه راپور کې وړاندې شوې ارقام بشپړ دي او په عملیاتي چاپیریال کې د موجوده محدودیتونو په پام کې نیولو سره یوناما اعتراف کوي چې شاید ملکي تلفات کم راپور شوي وي. یوناما د دې ادعا نه کوي چې د حقوقي فیصلې کولو وړتیا لري چې ایا جنګي جرمونه ، څرنگه چې تر نړیوال قانون لاندې تعریف شوي ، تر سره شوي ، او نه په دې هڅه کې ده چې د جنایي عدلي سیستم ځای ناستې شي. د یوناما له خوا تر سره شوې د ملکي وګړو د ساتنې څارنه په نړیواله کچه منل شوي د بشري حقونو د څارنې میتودولوژي ګانې کاروي خو د ملکي وګړو د ساتنې د اړوندو موضوع ګانو په اړه کره او باوري معلومات برابر کړي.

یوناما د دغه ځانګړی راپور موندنې وړاندې کوي چې دولت د لومړي مسؤلیت لرونکي په څېر د خپلو مکلفیتونو تر سره کولو ته وهڅوي خو له زیان څخه د ملکي وګړو د ژغورنې لپاره نور کولې ګامونه پورته کړي او د هغو کسانو چې د نړیوالو او افغان قوانینو د سرغړونو عاملین دي ، ځواب ورکونه یقیني کړي.

حقوقی چوکاټ

د افغانستان د شخړې په تړاو د یوناما دریځ دا دی چې دا یوه داخلي شخړه ده چې د هغو وسله والو ځواکونو چې د افغانستان دولت ملاتړ کوي او د نادولتي مخالفو وسله والو ډلو تر منځ روانه ده. د ۱۹۴۹ کال د ژنیوا د څلورو کنوانسیونونو ۳ مشترکې مادې چې پر غیر نړیواله وسله واله شخړه د تطبیق وړ ده ، په صراحت سره د عمدی قتل ، مثله کولو ، بې رحمه چلند ، یرغمل نیولو ، او همدا راز د چا پر شخصي کرامت تعرض ، او د قضا د حکم پرته د اعدامونو په ګډون ، په هر وخت او هر ځای کې د هغه چا د ژوند او د شخص په وړاندې چې په دښمنیو کې فعاله برخه نه اخلي په کومو کې چې ملکي وګړي ، او د مخالف لورې تر ولکې لاندې له جګړې څخه لویدلي جنګیالي هم شاملېږي ، تاوتریخوالی منع کوي.

همدا ډول د ژنیوا د کنوانسیونو د دویم الحاقی پروتوکول د ۴ مادې ، او د بشرپالنې د نړیوال عرفي قانون له مخې چې پر غیر نړیواله وسله واله شخړه د تطبیق وړ دی ، قتل منع کړی دی. همدا راز پر ملکي وګړو او ملکي شیانو د هغو ملکي کسانو په ګډون چې له جګړې څخه د تېښتې په حال کې دي ، د بشرپالنې د نړیوال عرفي قانون له مخې چې پر غیر نړیوال وسله واله شخړه د تطبیق وړ دی ، مستقیم برید منع دی ، په ځانګړی ډول ، د توپیر د اصل سره سم ، چې وایي چې په شخړه کې ښکېلې خواوې باید تل د ملکي وګړو او جنګیالیو تر منځ توپیر وکړي. بریدونه یوازې د جنګیالیو پر ضد تر سره کېدای شي. د ملکي وګړو پر ضد باید بریدونه تر سره نه شي.

د بشرپالنې تر نړیوال قانون لاندې له برید څخه د ملکي وګړو د ساتنې سربېره ، یوناما په دې ټینګار کوي چې له برید څخه په ژغورل شویو کسانو کې هغه کسان هم شامل دي چې له جګړې لوېدلی (*hors de combat*) وضعیت لرونکي وي ، او دغه ساتنه

^۲ د لا زیاتو معلوماتو لپاره ، په وسله واله شخړه کې د ملکي وګړو د ساتنې په اړه د یوناما د نیم کلن او کلني راپورونو د میتودولوژي برخه وګورئ ، چې په دغه پته د لاسرسي وړ دي:

<https://unama.unmissions.org/protection-of-civilians-reports>

^۳ یوناما تمه کوي چې د دغې برید په پایله کې د را منځ ته شویو ملکي تلفاتو وروستی شمېرې به په وسله واله شخړه کې د ملکي وګړو د ساتنې د ۲۰۱۷ کال په کلني راپور کې خپرې شي ، چې تمه ده د ۲۰۱۸ په لومړیو کې خپور شي.

د یوناما د بشري حقونو د خانګې خانګرې راپور: د میرزاوونګ پر کلي بریدونه ، ۳-۵ اګست ۲۰۱۷

پر دواړو ، ملکي وګړو او د شخړې پر بنکیلو خواوو د تطبیق وړ ده ، په دې شرط چې د وژنې پر مهال دوي د مخالف لورې تر کنترول لاندې وي.

د نړیوالې جنایې محکمې د روم اساسنامه په غیر نړیواله وسله واله شخړه کې ، له مشترکې درېیمې مادې او نورو قوانینو او غږونو چې پر یوه داسې وسله واله شخړه د تطبیق وړ وي چې د نړیوال ماهیت درلودونکي نه وي ، جدي سرغړونې په جنګي جرمونو کې شاملوي ، چې وروستی هغه یې د ملکي وګړو او یا هغو انفرادي ملکيانو په وړاندې چې په مستقیم ډول په دښمنیو کې برخه نه اخلي ، په عمدي ډول د بریدونو تر سره کول رانغاړي. د قتل منع لکه د هغو ملکي وګړو او له جګړې څخه د لوېدلو اشخاصو قصدي وژنه د نړیوال عرفي قانون هغه نورم دی چې په دواړو نړیوالو او غیر نړیوالو وسله والو شخړو د تطبیق وړ دی.⁴

په شخړه کې ښکېلې خواوې د ۱۹۴۹ کال د ژنیوا د کنوانسیونونو د دویم الحاقې پروتوکول او نړیوال عرفي قانون سره سم ، مکلفې دي چې ټول شوني تدبیرونه ونیسي څو مړي له ضایع کېدلو وژغوري او په درنښت سره یې خاورو ته وسپاري.⁵

تلفات

یوناما د اګست د ۳ او ۵ نېټې تر منځ په میرزاوونګ کې د بریدونو پر مهال د ۳۶ کسانو وژل او د دوو نورو ټپي کېدلو هويت تثبیت کړی . د ۳۶ وژل شویو کسانو له جملې څخه ، ځایي سرچینو تایید کړي چې په وژل شویو کسانو کې اووه وژل شوي دولت پلوه ملیشې ، یو افغان سیمه ییز پولیس او د افغان ملي پوځ یو سرتیری شامل دي.

د پاته ۲۸ وژل شویو کسانو له جملې څخه یوناما کافی مدرکونه په لاس کې لري چې ښيي ټول ۲۷ کسان ملکيان وو.⁶

هغه ملکي قربانیان چې د بریدونو په مهال وژل شوي ، په هغو کې یوه ښځه ، څلور هلکان چې عمرونه یې د ۱۳-۱۷ کلونو تر منځ وو ، او ۱۳ نارینه چې عمرونه یې له ۶۰ کلونو څخه زیات وو ، شامل وو.

د نارینه وو ځینې ډلې چې په ابتدا کې گمان کېده لادرکه شوي ، له برید څخه له یوه اونۍ زیاتې مودې وروسته سر پل ته راستانه شول ، چې د څو ورځو لپاره په لرې پرته سیمو کې د تېښتې پر مهال پټ شوي وو.

د میرزاوونګ پر کلي د برید په اړه موندنې

له برید څخه د خوندي کسانو وژنه

د دې راپور د خپرولو پر مهال د موجوده اطلاعاتو پر بنسټ ، یوناما په لاندې ډول نتیجه کړي کوي:

⁴ د ژنیوا کنوانسیونونو ۳ مشترکه ماده پر "ژوند او شخص او په خانګرې ډول د ټولو ملکي کسانو او له جګړې لوېدلي کسانو د قتل ټول ډولونه " منع کوي. پر ژوند تعرض ، د سره صلیب نړیواله کمېټه. د سره صلیب د نړیوالې کمېټې له خوا د بشر پالنې د نړیوال پر عرفي قانون څېړنه ، قاعده ۸۹ وګورئ. د بشري حقونو د نړیوال قانون او نړیوال جنایې قانون چوکاټونه چې په افغانستان کې د ملکي وګړو په راپور ورکولو تطبیق شوي ، په اړه د حقوقي تعریفونو او تفصیلاتو لپاره ، وګورئ: د ملکي وګړو د ساتنې په اړه د یوناما د منظمو راپورونو د حقوقي چوکاټ ضمیمه ، لکه: د ۲۰۱۷ کال په وسله واله شخړه کې د ملکي وګړو د ساتنې په اړه د افغانستان نیم کلن راپور ، ۶۲ مخ.

⁵ د ۱۹۴۹ کال د اګست د ۱۲ او د ۱۹۷۷ د جون د ۸ ، د ژنیوا د کنوانسیونونو د دویم الحاقې پروتوکول ۸ ماده : د سره صلیب د نړیوالې کمېټې له خوا د بشر پالنې د نړیوال پر عرفي قانون څېړنه ، ۱۱۳ ، ۱۱۴ ، ۱۱۵ قاعدې وګورئ.

⁶ د میتودولوژي برخه وګورئ.

دولت ضد عناصرو د ۲۰۱۷ کال د اګست پر ۳ ، د شاوخوا غرونو څخه د متعددو جهتونو څخه د میرزاوونګ پر کلي برید وکړ. طالبانو او هغه کسانو چې ځانونه داعش جنګیالي معرفي کوي د دولت پلوه ملیشو او افغان سیمه ییزو پولیسو سره یوه ورځ وځنګېدل او د کلي په شاوخوا کې پر امنیتي پوستو یې بریدونه وکړل. د جګړې پر مهال ځینو امنیتي پوستو د افغان ملي امنیتي ځواکونو له خوا په کافي اندازه ملاتړ تر لاسه نه کړ ، خو د رارسیدلو ځواکونو شمیر دومره نه و چې برید کوونکي په شا وتمبوي.

جګړې د ۲۴ ساعتونو څخه زیات دوام وکړ ، آن تر هغه چې د افغان سیمه ییزو پولیسو وروستی پوسته د اګست پر ۵ ، د شنبې د ورځې په لومړیو ساعتونو د دولت ضد عناصرو له خوا ونیوله شوه.

کله چې د وروستي امنیتي پوستې د نیولو احتمال زیات شو ، د دولت پلوه ملیشو جنګیالیو د کلي اوسېدونکو ته خبرداری ورکړ ، چا چې د اګست په ۴ د جمعې د ماخوستن په ۱۱ بجو په تېښته پیل وکړ. د وروستي امنیتي پوستې له سقوط وروسته ، د دولت پلوه ملیشو پاته جنګیالي له جګړې په شا او ځینې یې له خپلو کورنیو سره وتښتېدل .

د اګست د ۴ نېټې د جمعې د ۱۱ بجو او د اګست د ۵ نېټې د ۵ بجو تر منځ ، په کلي کې د څه باندې ۴۵۰ کورنیو څخه زیاتو هغو یې له سیمې څخه په وتو پیل وکړ ، زیاتره یې د سیمې څخه د خامه سرک یا پیاده رو په کارولو سره د درې په لور چې د صیاد د ولسوالۍ د ادارې مرکز په شمال کې موقعیت لري وتښتېدل. په داسې حال کې چې یو شمیر زیات کسان له سیمې څخه په پښو ووتل خو یو شمیر کورنۍ د سر پل ښار څخه په رالیږل شویو دولتي او شخصي موټرونو کې له یوه ځایه څخه بل ځای ته ولېږدول شول.

د شاهدانو په وینا دولت ضد عناصرو په سر پل کې د یوه محلي قومندان چې ځان د داعش قومندان معرفي کوي د هغې وروستۍ امنیتي پوستې کنترول تر لاسه کړ چې د کلي په شمال کې یې موقعیت درلود. د اګست په ۵ ، په نږدې پنځو بجو ، د دغو جنګیالیو ځینو غړو د خلکو یوه ډله چې د کلي څخه یې د تښتیدو هڅه کوله ، ودروله. په دې ډله کې دولت پلوه ملیشه جنګیالي ، د هغوي کورنۍ او نور ملکي کسان شامل وو. متعددو او اعتباري شاهدانو یوناما ته په دوامداره توګه ويلي چې دولت ضد عناصرو د دوې څخه ښځې او ماشومان بیل کړل او په پای کې یې یوه محلي کور ته واستول. د هغو کسانو د چا سره چې یوناما مرکې کړې ويلي چې دولت ضد عناصرو د نارینه یوې ډلې ته په کومه کې چې زیات ملکي کسان وو حرکت ورکړ او یوه نږدې موقعیت ته یې انتقال کړل او هلته یې په دزو ووژل. دغه کسان د وژلو پر مهال د دولت ضد عناصرو په واک کې وو ، او په دې اساس ، حتی هغه کسان چې ملکيان هم نه وو خو د جګړې لویډلي وو او همدې اساس د بریدونو څخه خوندي دي.

د ځمکنۍ نښتې پر مهال د یوې ښځې او څلورو ماشومانو په ګډون یو شمیر ملکي کسان هم وژل شوي. په دې کې د خلکو د ډلو په وړاندې یې توپیره بریدونه هم شامل دي په کومو کې چې په څرګند ډول ملکي کسان شامل وو.

د هغو ځایي اوسیدونکو د خلاصون لپاره څوک چې لاهم په کلي کې پاته وو د ځایي مشرانو او طلبانو تر منځ د را وروسته ورځو په جریان کې خبرې شوې. د اګست په ۱۰ مالومه شوه چې د میرزاوونګ ټولو اوسیدونکو کلی پرې ایښی ، زیاتره سرپل ښار ته تللي ، په جوماتونو کې یا د کورنیو سره اوسيري.

دولت د سیمې د بیا نیولو لپاره سیمې ته پوځي ځواکونه واستول او د اګست په ۱۴ یې په ټولنیزو شبکو د دغو عملیاتو د پای ته رسیدو اعلان وکړ. د دولت په حواله ، د دولت ضد عناصرو له خوا د هغه احتمال له امله چې د کلي نه د وتو نه وړاندې یې په سیمه کې ځای پر ځای شوي چاودیدونکي توکي ځای پر ځای کړي وو ، د پاکسازي عملیاتو زیات وخت ونیو.

د شاهدانو او ګڼ شمیر معتبرو سرچینو په شمول د هغو ۱۸ کسانو د جسدونو موقعیت تصدیق کړی چې ګمان کېږي د داعش د یوه ځایي قومندان په امر د دولت ضد عناصرو له خوا په ګروپي ډول وژل شوي. یوناما دوامداره راپورونه تر لاسه کړي چې جسدونه کلي ته نږدې په یوه موقعیت کې پریښودل شوي او نږدې لسو ځایي خلکو ته لارښونه شوې خو د هغوي جسدونه خښ کړي خو خلکو ته امر شوی چې جسدونه د کلي څخه د باندې انتقال نه کړي. ځینې جسدونه په داسې یوه حالت کې وو چې انتقال یې نورو ځایونو ته ممکن نه و ، ځکه نو ځایي اوسیدونکو په جسدونو خاورې ور اړولي. دغه راپورونه هغه مهال تصدیق شول چې کله افغان ملي امنیتي ځواکونو د ځایي خلکو په مرسته د ۱۸ کسانو جسدونه وموندل او د سیمې څخه یې د هغوي جسدونه را و ایستل او نور جسدونه یې د ۲۰۱۷ کال د اګست په ۱۵ هغه مهال وموندل چې کله افغان دولت د کلي او شاوخوا سیمو کنترول ترلاسه کړ.

افغان ملي امنیتي ځواکونو د محلي رسنیو او د افغانستان د بشري حقونو د خپلواک کمیسیون د استازي او ځایي خلکو په شتون کې جسدونه له خاورو را وایستل.⁷ یوناما هم د یوه بل قبر چې نږدې اته کسان پکې و او همدارنګه د نږدې څلورو انفرادي قبرونو په اړه متعدد راپورونه ترلاسه کړي. هغه کس چې یاد اته کسان په یوه اضافي قبر کې خښ کړي وه یوناما ته وویل چې داسې ښکارېده چې دوي په بیلابیلو موقعیتونو کې وژل شوی وي.

د اګست په ۱۴ ، د سرپل والي وویل ښه به وي چې کورنۍ د جسدونو د را ایستلو پر مهال د رسنیو او بشري حقونو د سازمانونو د شتون شاهدان و اوسي. د اګست په ۱۵ ، نوموړي امر وکړ چې هغه جسدونه چې په کلي او یا شاوخوا سیمو کې موندل شوي له خاورو راو ایستل شي او د سرپل ښار ته انتقال شي خو په سمه توګه خاورو ته وسپارل شي ، په دې کې دوه جسدونه په داسې حالت کې وه چې انتقال یې ممکن نه و. هغه دوه جسدونه په سیمه کې د اسلامي مراسمو سره سم خاورو ته وسپارل شول او د پاته قربانیانو لپاره د دعا مراسم د اګست په ۱۶ په سرپل ښار کې ترسره شول. له خاورو څخه د جسدونو د را ایستلو او د جسدونو د انتقال لړۍ له دې امله په چټکي ترسره شوه چې ګمان کېده دولت ضد عناصر ممکن یو بل برید تر سره کړي. د راپورونو سره سم ، طالبانو د اګست په ۱۶ د ورځې په لومړیو کې سیمې ته بیا دننه شول چې کله په سرپل ښار کې د میرزاوولنگ اوسیدونکي په جنازه بوخت وو. د جسدونو د ژر له خاورو را ایستلو په خاطر د امنیتي دلایلو سربیره ، د یوناما له خوا ترلاسه شوي معلومات ښيي چې د میرزاوولنگ د کلي څخه جسدونه د بشپړ عدلي طب او اړوندو تحقیقاتي طرزالعملونه پرته را ایستل شوي او ممکن د ډله ییزو او انفرادي قبرونو د را ایستلو د ساحو لپاره ضروري وي چیري چې د جرمونو ادعاوې موجودې وي.

د اګست په ۱۵ ، لوی څارنوال د لوی څارنوال د دفتر او کورنیو چارو له وزارت څخه یو لوړ پوړی ټیم د برید د څیړلو په موخه وټاکه.

د بشري حقونو نورې سرغړونې

د سرپرې کول: ادعاوې شوې چې د ځینو قربانیانو سرونه پرې شوي. د ټولو قربانیانو د بیانونو او د هغو معلوماتو په حواله چې یوناما د سرپل د روغتون څخه ترلاسه کړي چیري چې اکثرا قربانیان لیردول کیدل داسي شواهد موجود نه دي چې دا ادعاوې ثابت کړي.

فرقه بیز تاو تریخوالی: یوناما د ښځو او نارینه وو څخه ګڼ شمیر معتبر راپورونه ترلاسه کړي چې دولت ضد عناصرو (په خاص ډول هغه چې ځانونه داعش بولي) د شعیه وو پر ضد بیانونه ورکړي (هغوي یې نیمه مسلمانان او کافر بللي). یوناما همدارنګه داسې

⁷ د محلي دولتي چارواکو ، د افغانستان د بشري حقونو د خپلواک کمیسیون د استازي او د جسدونو د را ایستلو پر مهال د عیني شاهد سره د یوناما مرکه.

ادعاوې ترلاسه کړې چېرې چې دولت ضد عناصرو د ځایي شعبه ګانو حسینیه جومات وېجاړ کړی یا سوځولی. د هغو کسانو سره چې یوناما مرکه کړې هغوي په دوامداره توګه ويلي چې جومات وېجاړ شوی یا سوځول شوی نه دی.

د شخړې سره تړلې جنسي تاوتریخوالي او د ښځو/اروندې نورې سرغړونې: یوناما د یو شمیر زیاتو تښتول شویو یا یرغمل شویو ښځو په اړه د رسنیو ادعاوې نه شي تصدیقولای. په ورته ډول ، د جنسي تاوتریخوالي په اړه د هیڅ ډول راپورونو تصدیق کولای نشي. د یوناما سره د مرکو پر مهال ، د میرزاوونګ د کلي اوسیدونکو د جنسي تاوتریخوالي او د ښځو او نجونو تښتول په کلکه رد کړي.

یوناما دوامداره راپورونه ترلاسه کړې چې دولت ضد عناصرو ښځې د نارینه وو څخه جلا کړې ، او خپلو کورونو ته د ستښدو د اجازې د ترلاسه کولو وړاندې یې د څه وخت لپاره زیاتي ښځې په یوه خونه کې د یو بل سره ساتلې. په ځینو مواردو کې ، دولت ضد عناصرو کورونه تلاشي کړي ، نارینه یې د کورونو څخه ایستلي او ښځې او ماشومان یې په کورونو کې پرې ایښي. دولت ضد عناصرو ځینې کورونه اشغال کړي وو او ښځو ته یې د ډوډۍ تیارولو امر کړی وو. د هغو ښځو سره چې یوناما مرکه کړې ويلي چې د هغوي سره تر ډیره بریده ښه چلند شوی ، ځینو بیا ويلي چې دولت ضد عناصرو دوي ته ويلي چې هغو ته و نه گوري او خپل مخونه پټ کړي (د سزا او مرګ لاندې) ځکه چې دا یوه غیر اسلامي کړنه ده چې ښځه په عام محضر کې خپل مخ لوڅ کړي.

په معارف/غمیز: د جګړې د پیلیدو وروسته ښوونځي وټرل شول. د معارف د ریاست د یوه راپور په حواله ، د نجونو او هلکانو دوه ښوونځي (یوه عالي لیسې او یو ابتدایي ښوونځي) وټرل شول چې په نتیجه کې یې نږدې ۷۵۰ تنه زده کونکي (۳۵۰ هلکا او ۳۸۷ نجونې) د زده کړې له نعمت څخه محروم شول.^۸

په روغتیا پالنه/غمیز: په سیمه کې یو روغتیايي مرکز شتون لري. د عامې روغتیا د ریاست څخه د ترلاسه شویو معلوماتو په حواله ، روغتیايي مرکز هغه مهال وټرل شو چې کله په سیمه کې جګړه ونښتله او روغتیايي کارکونکي د کوم زیان پرته په تښتېتو بریالي شول.

د بې ځایه شویو ټولنو لپاره د بشر پالنې مرستې او د قربانیانو لپاره د خسارې د جبران ورکول

هغه کورنۍ چې د میرزاوونګ د کلي د اوسیدونکو په حیث راجسټر شوې (د ۴۵۰ کورنیو څخه زیاتي) ، ټول یې له خپلو کورونو بې ځایه شوي او په سر پل کې په جوماتونو او د ښار د اوسیدونکو سره ځای په ځای شوي. د محلي حکومت چارواکو د بې ځایه شویو کسانو لپاره د خوراکي توکو او سر پناه انتظام کړی. دولتي چارواکو او عادي کسانو د صیاد د ولسوالي څخه تر سر پل ښار پورې د کورنیو لپاره هغه وخت د ترانسپورت بندوبست وکړ چې کله د میرزاوونګ اوسیدونکي له خپل کلي څخه وتښتیدل ، ځینو یې د کلي څخه تر سر پل ښار پورې په پښو مزل وکړ.

د افغان دولت هیئتونو ، د ملګرو ملتونو نمایندګیو او نا دولتي سازمانونو په سیمه کې ارزونې ترسره کړي او د خلکو د بې ځایه شوي خلکو ته یې په سر پل ښار کې مرستې ورسولي. د دې په خاطر چې په سر پل ښار کې د بې ځایه شویو کسانو لپاره مرستې جاري اوسي په سر پل ښار کې د یوناما د حقیقت موندنې د ماموریت پر مهال ځایي چارواکو راپور ورکړی چې دوي د مرکزي حکومت او نړیوالي ټولنې څخه ، د خوراکي توکو ، سرپناه ، جامو او طبي درملنې په شمول د اضافي سرچینو د برابرولو غوښتنه کړې. یوناما ګڼ شمیر اسناد ترلاسه کړي کوم چې د نړیوالي ټولنې او ځایي سازمانونو د روانو عکس العملونو په اړه توضیحات وړاندې کوي. د راپور سره سم ، د کابل څخه اضافي دولتي هیئتونه پلان شوي.

^۸ د دې راپور د خپرولو پر مهال ، د میرزاوونګ د کلي اوسیدونکي لاهم بې ځایه وو.

محلي چارواکو یوناما ته ویلي چې ټولو نه بلکې ځینو مستحقو کورنیو د حکومت څخه خسارې تر لاسه کړيدي.

د طالبانو او هغو محلي جنګیالیو تر منځ چې ځانونه داعش معرفي کوي همکاري

چارواکو او عیني شاهدانو ادعا کړې چې په هغو بریدونو کې چې محلي طالبان د نږدې ګاونډ ولایتونو څخه د سیمه ییزو طالبانو سره په جګړه کې ښکیل وو او همدارنګه هغه کسان چې ځانونه د داعش جنګیالي معرفي کوي ، همکاري موجوده ده.

هغه کسان چې د یوناما له خوا مرکه شوې ویلي چې د طالبانو او هغو ځایي کسانو تر منځ چې ځانونه داعش جنګیالي معرفي کوي له څه وخت راهیسې په صیاد ولسوالي کې همکاري او همغږي موجوده ده ، ګمان کيږي چې د دې همکاري او همغږي بنسټ پر کورنیو او قومي اړیکو ولاړ وي. د سر پل والي د ۲۰۱۶ کال د نومبر په ۲۶ یو خبري کنفرانس دایر کړ او په یاد کنفرانس کې یې په ولایت کې د هغو کسانو چې ځانونه د داعش جنګیالي معرفي کوي شتون او د دوو ډلو شتون چې په ګډه یې د افغان ملي امنیتي ځواکونو او دولت پلوه ملیشو په وړاندې بریدونه کړي شتون تایید کړ. یوناما په دې ورسټیو کې د دې رجحان معلومولو هڅه کړې او داسې ښکارې چې دا ډول همکاري د هغه قومندان چې ځان داعش معرفي کوي او د طالبانو د محلي قومندان/او تش په نامه والي تر منځ د هغې اړیکې سره اړخ لګوي څوک چې د یوه بل سره خپلوان دي .

د طالبانو ویاند ذبیح الله مجاهد د برید مسولیت منلی خو د ملکي کسانو وژل او د عملیاتو پر مهال د طالبانو او داعش تر منځ همکاري یې رد کړې. د طالبانو ویاند رسنیو ته ویلي چې هغه کس چې ځان د داعش قومندان معرفي کوي په اصل کې د داعش قومندان نه بلکه په سر پل کې زموږ قومندان دی ، هغه ډیر فعال قومندان دی ، هغه زموږ تر واک او بیرغ لاندې خپله دنده پر مخ وړي او هغه موږ ته وفادار دی.⁹

د اګست په ۱۴ ، داعش د اعماق خبري اژانس له لارې یو بیان خپور کړ او ادعا یې کړې "چې زموږ د ساحوي سرچینې په حواله ، داعش جنګیالیو درې ورځې مخکې د میرزاوونګ په کلي کې ټولټال ۵۴ شعیه کان ووژل او په ورځیرمه کلیو یې بریدونه ترسره کړل. په ورته وخت کې افغان ځواکونه د کلي د بیرته نیولو هڅه کوي."¹⁰

هغه کس چې ځان د داعش قومندان معرفي کوي په ځایي خلکو کې شهرت لري او خپله وفاداري یې د داعش / اسلامي دولت سره اعلان کړې ، یوناما د داسې اطلاعاتو په اړه هیڅ مالومات نه لري چې وښيي هغه د داعش سره او یا په ننګرهار ولایت کې د عملیاتو او یا په عراق او مشرق کې د پښو سره تړاو لري.

په سیمه کې د هغو کسانو په اړه چې ځانونه د داعش جنګیالي معرفي کوي ، د ګاونډي جوزجان ولایت په شمول او په خراسان ولایت کې د داعش او عراق او مشرق کې د بل القوه اړیکو په اړه د خبرو اترو لپاره د نورو معلوماتو لپاره په وسله واله شخړه کې د ملکي کسانو د ساتنې په اړه د یوناما د ۲۰۱۷ کال شپږ میاشتني راپور وګورئ.¹¹

پایلي

د ۲۰۱۷ کال د اګست د ۳ او ۵ نېټې تر منځ ، دولت ضد عناصرو د میرزاوونګ په کلي کې ملکي کسان او هغه کسان چې د جګړې څخه لویدلي وو په عمدي توګه وژلي دي. د ملکي کسانو او هغو کسانو عمدي وژل چې په وسله واله نښتو کې په مستقیم ډول ښکیل نه وي او یا هغه کسان چې د جګړې څخه لویدلي وي د بشر پالنې د نړیوال قانون څخه جدي سرغړونې تشکیلوي او ممکن په

⁹ <https://www.nytimes.com/2017/08/06/world/asia/taliban-islamic-state-attack-afghanistan.html>

¹⁰ په لاندې پته د لاسرسي وړ ده https://twitter.com/Terror_Monitor/status/897176678438289408

¹¹ https://unama.unmissions.org/sites/default/files/protection_of_civilians_in_armed_conflict_midyear_report_2017_july_2017.pdf

جنګې جرمونو کې وشمیرل شي. یوناما د افغانستان د دولت څخه غوښتنه کوي خو د میرزاوونګ بریدونه په زغرده وڅیړي او یقیني کړي چې مرتکبین حسابورکونې ته را کښ شي.

د اګست په ۱۵ ، د قربانیانو جسدونه د عدلي طب د ازموینو او اړوندو تحقیقاتي طرزالعملونو د ترسره کولو پرته له خاورو او ډله ییز قبر او نورو موقعیتونو څخه را ایستل شوي. د ډله ییزه قبرونو لپاره د تطبیق وړ پرتوکولونو سره په سمون ، یوناما داسي اعتبار لرونکي مالومات ترلاسه کړي چې ښيي امنیتي ځواکونه د هر قرباني د جسد د ترلاسه کولو او مستند کولو په برخه کې پاته راغلي. د داسي طرزالعملونو نه شتون ښايي راتلونکي ظرفیت متاثره کړي خو د حسابورکونې څخه ډاډ حاصل شي.

یوناما تصدیق کوي چې ښايي عملیاتي او د خونديتوب اړوندو اندیښنو د جسدونو د رایستلو چارې ګړندی کړې وي. یوناما د افغان ملي امنیتي ځواکونو د روزل شویو عدلي طب د تیمونو د شتون څخه با خبره ده ، دغه تیمونه چمتو دي چې د پښې ځایونو ته سفر وکړي او یا کم تر کمه په ساحه کې موجودو کسانو ته مشورې ورکړي خو په سمه توګه د جرم حساسه صحنه کنترول او تنظیم کړي او داسي مشورې باید په سمه توګه تعقیب شي.

سپارښتنې

دولت ضد عناصر (طالبان)

- سمدلاسه دې د ټولو ملکي کسانو او ملکي موخو عمدي هدف نیول ودریږي.
- د طالبانو د مشرتابه له خوا د بیانونو پلي کول کوم چې د ملکي کسانو په وړاندې بریدونه منع کوي ، د هغو لارښودونو پلي کول کوم چې د طالبانو غړو ته امر کوي څو د ملکي تلفاتو څخه مخنیوی وکړي.
- د بشر پالنې د نړیوال قانون لاندې د بریدونو څخه خوندي خلکو د وژلو راپورونو وڅېړئ او په مرزاوونګ کې د هر هغه کس له خوا چې د طالبانو یا د هغوي ځواکونو تر قومناندي لاندې دي او د قومي ، نژادي یا مذهبي کرکې ، د تبعیض ، دښمني او تاوتریخوالي راپارولو لامل ګرځي ، په ضد مبارزه وکړي او د حسابورکونې د یقیني کولو لپاره ټول لازم اقدامونه ترسره کړي.

د افغانستان دولت

- یقیني کړي چې د برید په تړاو څیړنې یې پرې ، په زغرده او شفافي وي او همدارنګه یقیني کړي چې مرتکبین مسؤل وګڼل شي او قربانیانو ته مناسبې خساري ورکړل شي.
- یقیني کړي چې د افغانستان د قانون لاندې ټولو مستحقو ټپي شویو قربانیانو او د وژل شویو کورنیو ته خسارې ورکړل شي.
- د تحقیقاتو په برخه کې د عدلي طب د موجوده ظرفیت بشپړ کارول شو یقیني کړي چې ټول بل القوه شواهد خوندي او موجود دي څو د حساب ورکونې د لټون د چارو په برخه کې د هڅو ملاتړ ته دوام ورکړي.